

Datum
2025-12-05Vårt diarienummer
RUF250236
Extern diarienummer
LI2025/01620

Regionala utvecklingsförvaltningen, Ledningsstab
Maria Reinitz
Telefon: +4621176923
maria.reinitz@regionvastmanland.se

Regeringskansliet, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se

YTTRANDE ÖVER REMISS AV EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNINGAR FÖR PERIODEN 2028–2034 OM INRÄTTANDE AV EUROPEISKA FONDEN FÖR EKONOMISK, SOCIAL OCH TERRITORIELL SAMMANHÅLLNING, JORDBRUK OCH LANDSBYGD, FISKE OCH HAV, VÄLSTÅND OCH SÄKERHET, OM VILLKOR FÖR GENOMFÖRANDET AV UNIONENS STÖD TILL DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN MED FLERA

Regeringskansliet, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har överlämnat remiss av Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 till Region Västmanland för yttrande.

Bakgrund

Den 16 juli 2025 antog Europeiska kommissionen ett förslag till flerårig budgetram för perioden 2028-2034. Förslaget innehåller bland annat ett gemensamt grundläggande regelverk för en övergripande EU-fond under delad förvaltning (NRP-fonden), COM (2025) 565 final, där sammanhållningspolitiken, den gemensamma jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken liksom de så kallade inrikesfonderna ingår. Förordningen består av två huvuddelar: Nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) samt regelverk för EU-faciliteten.

Förslaget till förordning för NRP-fonden kompletteras av ett övergripande ramverk för genomförandet, samt 8 sektorsspecifika regelverk.

Region Västmanlands yttrande

Region Västmanland välkomnar möjligheten att ge synpunkter på förslag till regelverk och har valt att fokusera på de delar av förslaget som har beröring på det regionala utvecklingsansvaret, såsom EU-kommissionens förslag till ramförordning – regelverk för Nationella – och regionala partnerskapsplan (NRPP) COM (2025) 565 final samt de sektorspecifika förordningarna COM (2025) 552, COM (2025) 558 och COM (2025) 540. Dessa redovisas nedan.

Allmänt

Region Västmanland välkomnar att sammanhållningspolitiken fortsatt är prioriterad i förslaget till kommande långtidsbudget 2028-2034.

Däremot ställer sig Region Västmanland skeptiskt till den föreslagna omprioriteringen av medlen från att minska regionala skillnader och främja tillväxt och sysselsättning, till att omfatta EU:s strategiska prioriteringar, såsom försvar, energisäkerhet, grön omställning och bostäder. Denna förflyttning innebär en överhängande risk att flernivåstyret, subsidiaritetsprincipen och regionernas inflytande över hur medel används kommer att ersättas av EU-gemensamma och nationella prioriteringar.

Detta inte minst då flera av de nya områden som föreslås prioriteras ligger på nationell- eller EU's ansvarsnivå. Vidare anses sammanslagningen av de befintliga sammanhållningsfonderna med jordbruksfonderna till ett enda program som en risk och kan leda till att minska insynen i hur medlen används och att stödet inte fokuserar på de mest angelägna behoven.

Region Västmanland ser det övergripande fokuset på **förenkling och flexibilitet** som positiv då det finns ett flertal förutsättningar till exempelvis synergier mellan ERUF och ESF. Den föreslagna nya strukturen med tematiska och/eller geografiska kapitel bör kunna innebära nya möjligheter till samverkan utanför NUTS2-nivån. Det regionala inflytandet måste dock säkras och behöver ses över med gällande skrivningar.

Region Västmanland är försiktigt positiv till att **nationella reformagendor** enligt förslag ska knytas närmare till kommande programperiod. De frågor som gör det hela tveksamt är både reformagendans koppling till den befintliga europeiska planeringsterminen, med landspecifika rekommendationer samt hur den kommande reformprocessen ska möta upp strukturella hinder för tillväxt och utveckling. I ljuset av detta ställer sig Region Västmanland kritisk till avsaknaden av regionala styrkeområden och områden av särskild betydelse för den regionala utvecklingen som ett villkor. Detta har varit ett framgångsrikt arbetssätt under innevarande och föregående programperiod, det vill säga att medlen bidragit till de områden som de regionala utvecklingsstrategierna identifierat.

Region Västmanland anser att förslaget till den **resultatbaserade genomförandemodellen** är intressant men behöver utformas på ett sätt så att risken inte förläggs på projektnivå. Med anledning av att det redan är svårt för mindre aktörer att delta i strukturfondsprojekt får en prestationsbaserad modell inte innebära att dessa aktörer får ännu svårare till deltagande. En tillräcklig förfinansiering och att risken för ouppfyllda mål förläggs på programnivå bör kunna vara verktyg för att se till att även mindre aktörer kan delta. Region Västmanland vill även understryka vikten av att den regionala nivån inkluderas i att sätta resultatmålen så att mål och indikatorer avspeglar regionala

förutsättningar samt att flernivåstyre och regionalt mandat säkerställs i ett resultatorienterat system.

Region Västmanland välkomnar en inriktning gällande miljö- och klimatsatsningar och anser att det är viktigt att planen omfattar medel som riktas till att nå gemensamma överenskomna mål i den gröna omställningen. Däremot finns en risk att **öronmärkningen** och dess nivå kan leda till inlåsningseffekter, det vill säga att medel riktas strikt till specifika insatser och inte utgår från Region Västmanlands regionala och lokala behov. Den föreslagna avsättningen att minst 43% ska gå till miljö- och klimatåtgärder riskerar att begränsa genomförandet av andra viktiga delar av de Nationella och regionala partnerskapsplanerna. Miljö- och klimatmålen bör sättas brett och mätas utifrån interventioner i kombination med en bättre balanserad procentsats av totalbudget i riktade "gröna mål".

Region Västmanland anser att när det gäller EU-faciliteten och **flexibilitetsbeloppet** och dess kriterier är alltför vagt beskrivna vilket kan leda till svagare transparens, ansvarstagande och en förutsägbarhet för regionala aktörer om, när eller till vad medlen blir tillgängliga. Ytterligare en aspekt är i de fall dessa medel kommer in sent i programperioden finns risk att det skapar ytterligare problem och därmed inte kommer till nytta.

Gemensamt grundläggande regelverk COM (2025) 565 final

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 6 Partnerskap och flernivåstyrning

Region Västmanland anser att det viktigt att säkerställa att partnerskapsprincipen och flernivåstyret är ledande i arbetet med programmering och genomförande och att regional inflytande och medbestämmande säkerställs.

Artikel 8 och 9 Respekt för de rättigheter och principer som anges i stadgan om grundläggande rättigheter samt respekt för rättsstatens principer

Region Västmanland är positiva till att de striktare kraven på att EU-medel villkoras till att rättsstatens principer respekteras. Det bör dock säkerställas att aktörer som verkar för en mer välfungerande demokrati i medlemsländer med bristande respekt för rättsstatens principer fortsatt kan stötta.

KAPITEL III

NATIONELLA OCH REGIONALA PARTNERSKAPSPLANER

Artikel 21-25

Region Västmanland anser att förslaget om den nya strukturen med nationella och regionala partnerskapsplaner kan ha potential då det ger medlemslandet relativt stor frihet i utformning och prioriteringar. Det är dock viktigt att säkerställa att partnerskapsprincipen är en ledande princip i arbetet med programmering och genomförande och att regional inflytande och medbestämmande säkerställs.

Av den anledningen behövs därför finnas bindande skrivningar om regional nivåns roll/deltagande i förordningen i dialog med regional nivå samt att en konstruktiv och kontinuerlig dialog med regional nivå om utformningen av Sveriges partnerskapsplan säkerställs av nationell nivå.

Det platsbaserade perspektivet måste ha en fortsatt framträdande roll där stödet måste fokuseras på de specifika behoven i varje region och sektor, vilket kräver regionalt inflytande över hur medlen fördelas och används. De regionala strukturerna är särskilt viktiga för att aktivera aktörer, initiera projekt och säkra samverkan i miljöer med begränsade resurser. Därför bör den svenska nationella och regionala partnerskapsplanen fortsatt prioritera en fortsatt regional utgångspunkt även inom ett mer centraliserat system.

Det är viktigt att planerna har ett långsiktigt utvecklingsperspektiv snarare än krisperspektiv. Region Västmanland anser att det finns flera styrdokument som kan användas som vid utformningen av NRPP, exempelvis regionala utvecklingsstrategier som beskriver regionala utmaningar och möjligheter.

Förordning om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028-2034 (COM/2025/560)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Förordning om ändring av förordning vad gäller stödförordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk vid utbildningsanstalter (COM/2025/554)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Förordning om ändring av förordning vad gäller programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan, sektorsspecifika interventioner, inrättandet av en proteinsektor, krav på möjligheten till handelsnormer för ost, proteingrödor och kött, tillämpning av tilläggsimporttullar, regler om försörjning i nödsituationer (COM/2025/553)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Förordning om fastställande för perioden 2028-2034 av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU).... (COM/2025/559)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Förordning om inrättande av Europeiska fonden för regionala utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som en del av den fond som inrättats genom förordning (EU ... förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden och om fastställande av villkor för genomförandet av unionstöd till regionala utveckling 2028-2034 (COM/2025/552)

KAPITEL I

Artikel 1 Ämnesområde

Förslaget om att samla alla EU:s kommande interregionala samarbeten (Interreg) i en egen övergripande plan får anses vara positivt, då det finns aspekter av interregionalt samarbete som inte kan hanteras i en nationell plan. Region Västmanland välkomnar även en fortsättning av de tre nuvarande samverkansnivåer. Det är positivt att medfinansieringen föreslås fortsatt vara hög och att maritima gränsregioner finns med i förslaget. I den mån de makroregionala strategierna får en utökad roll i prioritering av Interreg-projekt behöver de svenska regionernas roll i Östersjöstrategin stärkas.

Det kan dock ifrågasättas att det även föreslås implementering av en prestationsbaserad modell för Interreg vilket kan försvåra gränsöverskridande samarbeten som främjar lärande, erfarenhetsutbyte och sammanhållning.

Förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) och om

villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028-2034 (COM/2025/558)

Region Västmanland välkomnar EU-kommissionens förslag att den europeiska socialfonden fortsatt fokuserar på genomförandet av pelaren för sociala rättigheter med fokus på sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning.

Artikel 4 Social innovation

Region Västmanland välkomnar initiativet till vikten av sociala innovationer samt betonar regionernas och den lokala förankringens betydelse för att säkerställa uppfyllandet av pelarens mål.

Artikel 7 Partnerskap

Region Västmanland föreslår att förordningen kompletteras med regionala företrädare och lokalförankring, inte bara arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, bekräftas som viktiga parter i partnerskapsgenomförandet.

I övrigt efterfrågar Region Västmanland förtydligande gällande bredden av ingångar som förordningen lyfter.

Förordning om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028-2034 (COM/2025/540)

Region Västmanland välkomnar att förslaget öppnar för åtgärder inom EU:s migrations- och asylpakt. Migration och asyl är processer som omfamnar alla nivåer från EU till lokala nivå och även här finns behov av EU-stöd för regionala och lokala aktiviteter i linje med exempelvis innovationslösningar, 3:e års kapacitetsbedömningar, personalbehov, eller databashantering. Region Västmanland anser att kopplingen till det lokala och regionala perspektivet därför måste klargöras.

Förordning om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028-2034 (COM /2025/542)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Förordning om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028-2034 (COM/2025/541)

Region Västmanland avstår från att lämna synpunkter.

Datum
2025-12-05Vårt diarienummer
RUF250236
Extern diarienummer
LI2025/01620

För Regionala utvecklingsnämnden

Jenny Landernäs
Ordförande Regionala
utvecklingsnämndenChrister Alzén
Regional utvecklingsdirektör